

2014-2020 METŲ EUROPOS SAJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ
PROGRAMOS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS NR. 04.1.1-LVPA-V-115
„AIE NAMŲ ŪKIAMS“ PAGRINDIMAS

Nr.	Klausimas	Ministerijos pateikta informacija
I. Priemonės aprašymas		
1.	Intervencijos poreikio, jos įgyvendinimo būdo ir numatomo ilgalaikio poveikio pagrindimas, aiškiai nurodant, koks pokytis bus pasiektas	<p>Decentralizuota (paskirstytoji) generacija yra visai energetikos sistemai stabilumą teikiantis veiksnys. Siekiant Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. XIII-1288 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo“, 25.1.2 papunktyje nurodyto tikslo, kad iki 2020 metų sukūrus palankią investicijų aplinką, būtų ne mažiau kaip 34 tūkst. elektros energijos vartotojų, naudojančių gaminančio vartotojo schemą, decentralizuotos generacijos elektros energijos vartojimo vietoje vienbučiuose, dvibučiuose gyvenamosios bei sodų paskirties namuose - nepakanka. Lietuvos saulės energetikos asociacijos skaičiavimais, pasitelkus tik Lietuvoje esančius vienbučius namus su vidutine 7 kW galia, reiktų saulės elektrines įrengti mažiausiai ant kas antro vienbučio gyvenamojo namo. Taigi, 34 tūkst. elektros energijos vartotojų, naudojančių gaminančio vartotojo schemą, tikslas neįmanomas įgyvendinti nepasitelkiant smulkesniųjų vartotojų, gyvenančių daugiabučiuose.</p> <p>Daugiabučių gyventojai Lietuvoje yra statistiškai mažesnes pajamas gaunanti visuomenės dalis. Mažos pajamos (vadinasi ir nedidelės santaupos arba jų stoka) užkerta kelią investicijoms į efektyvų energijos vartojimą pastate ar bute. Atitinkamai ši visuomenės dalis labiausiai kenčia nuo energetinio skurdo. Atsižvelgiant į tai, kad elektra yra universaliausia energijos forma, kurią galima lengvai paversti bet kokia kita energijos forma, kuri paprastai naudojama buityje, būtent elektros energijos gamyba savo reikmėms yra labiausiai prie socialinės lygybės ir energijos nepritekliaus mažinimo prisidedanti priemonė.</p> <p>Viešosios konsultacijos dėl daugiabučių-gaminančių vartotojų skaičiaus didinimo, vykusios Lietuvos Respublikos energetikos ministerijoje 2017 m. rugsėjo–spalio mėn., metu, respondentai vieną iš pagrindinių iššūkių, įsirengiant elektrines daugiabučiuose namuose, yra nurodę techninius daugiabučio parametrus: daugiabučio namo stogo dydį, tinkamumą, apribojimus, taikomus papildomai intervencijai ant stogo, kai stogui taikomas garantinis priežiūros laikotarpis ir pan. Taip pat respondentai pažymėjo, kad didelis daugiabučio namo turto savininkų skaičius paprastai lemia keblų sprendimų priėmimą (paprastai surinkti bendrijos narius ar butų savininkus bendram balsavimui yra sudėtinga (pasiekti juos fiziškai, nustatyti visiems tinkamą laiką, užtikrinti jų iniciatyvumą, kt.). Nemaža dalis konsultacijos dalyvių taip pat nerimavo dėl saulės modulių aptarnavimui reikalingų kompetencijų trūkumo: abejota, ar</p>

		<p>specialių žinių neturintys asmenys atliktų saulės modulių priežiūrą tinkamai (saulės kolektorius įsirengusio daugiabučio namo savininkų bendrijos pirmininkė pabrėžė įrangos priežiūrą atliekančių specialistų profesionalumą kaip itin svarbų veiksni).</p> <p>Visų šių nuogaštavimų išvengiama Lietuvos Respublikos Seimui 2019 m. birželio 6 d. priėmus Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 13, 14, 20 ir 20¹ straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-2200. Šis įstatymo pakeitimas leidžia gaminantiems vartotojams gaminti ir vartoti elektros energiją geografiškai skirtingose vietose, o tai savo ruožtu užtikrina didesnę daugiabučiuose gyvenančių asmenų įsitraukimą į elektros energijos gamybą, pasinaudojant gaminančių vartotojų kainodaros modeliu. Geografiškai nutolusioje nuo gaminančio vartotojo elektros energijos vartojimo vietos elektrinėje (naudojančioje saulės, vėjo, biomasės ar vandens energiją) pagaminta elektros energija galėtų būti persiųsta ir naudojama butų reikmėms (t.y. fizinis asmuo, teisėtais valdomame žemės sklype įsirengęs elektrinę, joje pagamintą elektros energiją gali vartoti fiziniam asmeniui nuosavybės teise priklausančiame bute, esančiame daugiabučiame pastate). Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 13, 14, 20 ir 20¹ straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2200 taip pat numato, kad elektrinės gali būti statomos, įrengiamos ir eksploatuojamos. Elektros energetikos įstatymo nustatyta tvarka trečiųjų asmenų, gavus leidimą plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus ir leidimą gaminti elektros energiją (t.y. fizinis asmuo nuosavybės teise įsigyja elektrinės dalį elektrinių parke (elektrinių fermoje) iš trečiųjų asmenų ir elektrinės pagamintą energiją suvartoja fizinio asmens bute, esančiame daugiabučiame pastate). Tokiu atveju pagaminto elektros energijos kiekio apskaita būtų tvarkoma atsižvelgiant į gaminančio vartotojo nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdomos elektrinės dalį, įrengiant tik vieną elektros energijos apskaitos prietaisą. Atskiro gaminančio vartotojo į elektros tinklus patiektas elektros energijos kiekis būtų apskaičiuojamas pagal apskaitos prietaiso rodmenis proporcingai gaminančio vartotojo valdomos elektrinės daliai. Gaminančių vartotojų elektrinėse pagamintos elektros energijos apskaitą vykdys elektros tinklų operatorius. Taigi, Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 13, 14, 20 ir 20¹ straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XIII-2200 yra išspręsti techniniai elektrinių įrengimo klausimai (elektrinių įrengimui nereikia daugiabučio pastato stogo), išspręsta bendros dalinės nuosavybės valdymo ir bendraturčių sutikimo problema (nereikia daugiabučio namo bendraturčių sutikimo, tačiau išlieka galimybė, esant galimybėms ir daugiabučio namo bendraturčių sutikimui, įrengti elektrinę elektros energijos vartojimo vietoje), taip pat išspręsta individualiems poreikiams sunaudotos energijos kiekio apskaitos problema (nustatyti aiškūs ir objektyvūs apskaitos principai) bei profesionalios priežiūros problema (tu rūpintis tretieji asmenys, turintys tam reikalingą kompetenciją).</p>
--	--	--

		<p>Priemonės paskirtis – iki 10 kW galios AIE naudojančių technologijų, skirtų elektros energijos gamybai namų ūkių reikmėms:</p> <ul style="list-style-type: none"> • įrengimas geografiškai nutolusiuose nuo elektros energijos vartojimo vietos žemės sklypuose; • įsigijimas iš elektrinių parkų; • įrengimas elektros energijos vartojimo vietoje daugiabučiame pastate. <p>Įgyvendinant priemonę bus kompensuojama dalis išlaidų, patirtų įrengiant ar įsigyjant iki 10 kW galios atsinaujinančių išteklių energiją naudojančias technologijas.</p> <p>Įgyvendinus priemonę, bus pasiektas pagrindinis tikslas – iki 2023 m. papildomai bus įrengta mažiausiai 26 MW AIE gamybos pajėgumų, skirtų elektros energijos gamybai namų ūkių (įskaitant daugiabučius) reikmėms, taip pat sumažintas bendras metinis šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis 15 600 t CO₂ ekvivalentu.</p>
2.	Projektų atrankos būdo ir galimų pareiškėjų ir partnerių pasirinkimo pagrindimas	<p>Priemonės įgyvendinimui pasirinktas valstybės projektų planavimo projektų atrankos būdas, kadangi atsižvelgiant į priemonės įgyvendinimo specifiką, toks projektų atrankos būdas yra tinkamiausias atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo didinimo tikslams pasiekti.</p> <p>Priemonės lėšomis numatoma fiziniams asmenims kompensuoti dalį išlaidų, patirtų įsirengiant ar įsigyjant elektrinę savo elektros energijos poreikiams tenkinti. Planuojama, kad finansavimas bus skirtas ne mažiau kaip 4 000 namų ūkių. Atsižvelgiant į tai, kad numatoma finansuoti daug fizinių asmenų, siekiant optimizuoti ir sparčiai įgyvendinti priemonę tikslinga vykdyti vieną projektą, kuris būtų įgyvendinamas visoje Lietuvoje, o šio projekto įgyvendinimą tikslinga paskirti valstybės institucijai, turinčiai reikiamus administracinius gebėjimus ir patirtį įgyvendinant panašias priemones bei galinčiai užtikrinti skaidrų ir efektyvų lėšų investavimą, siekiant valstybės strateginiuose dokumentuose numatytų tikslų ir uždavinių.</p> <p>Priemonę Nr. 04.1.1-LVPA-V-115 „AIE namų ūkiams“ numatoma įgyvendinti kaip vieną „skėtinį“ projektą, apimančią visą Lietuvos Respublikos teritoriją, kurio įgyvendinimo metu bus kompensuojama dalis atsinaujinančius energijos išteklius naudojančios elektrinės įrengimo ar įsigijimo išlaidų. Šias išlaidas galutiniams fiziniams asmenims iš priemonės lėšų kompensuos projekto vykdytojas.</p> <p>Fiziniai asmenys, įgyvendinant šią priemonę, bus atrinkami vadovaujantis sąžiningumo ir skaidrumo principais. Fizinių asmenų projektams atrinkti ir išdėstyti juos pagal prioritetus, reikalavimai bus numatyti PSFA.</p> <p>Priemonė bus įgyvendinama be projekto partnerių.</p>
3.	Priemonei skiriamo finansavimo sumos pagrindimas	<p>Priemonės įgyvendinimui numatoma skirti 8 mln. eurų. Ši suma nustatyta atsižvelgiant į numatomą finansuoti bendrą suminį instaliuotos galios skaičių, kuris yra nustatytas Lietuvos</p>

		Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20 ¹ straipsnio 9 dalies 1 punkte – maksimali galima fizinių asmenų elektrinių įrengtoji suminė galia yra galia 100 MW.
--	--	--
